

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

**Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ
Γεν. Διεύθυνση Θεσμικής και Επιχειρησιακής
Υποστήριξης ΕΣΠΑ
Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)**

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 887

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος,
10563, Αθήνα
Πληροφορίες: Π. Δασκαλάκη
Τηλέφωνο: 210 3742411
Email: stateaid_unit@minfin.gr

**Προς: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Προγράμματος «Βόρειο Αιγαίο»,
1^ο χλμ Μυτιλήνης Λουτρών,
81100, Μυτιλήνη
Υπόψη κ. Ευστρ.. Μουφλουζέλλη**

Θέμα: Διατύπωση γνώμης σχετικά με το σχέδιο πρόσκλησης υποβολής προτάσεων με τίτλο «Ολοκλήρωση και ανάπτυξη υποδομών διαχείρισης λυμάτων σε οικισμούς Γ' Προτεραιότητας».

Σχετ: Το από 05-07-2024 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της ΕΥΔ Προγράμματος «Βόρειο Αιγαίο», (αρ. πρωτ. εισ. ΥΠΟΙΚ 97424/ ΕΥΚΕ ΧΕ 887/ 8-7-2024).

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού και του συνημμένου σχεδίου πρόσκλησης υποβολής προτάσεων με τίτλο «Ολοκλήρωση και ανάπτυξη υποδομών διαχείρισης λυμάτων σε οικισμούς Γ' Προτεραιότητας», με το οποίο ζητούνται οι απόψεις της Υπηρεσίας αναφορικά με την υπαγωγή ή μη στο καθεστώς των Κρατικών Ενισχύσεων των εν λόγω δράσεων και λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το κεφάλαιο 2 «περιεχόμενο της πρόσκλησης», η παρούσα πρόσκληση αφορά στην τακτοποίηση εκκρεμοτήτων στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης και ανάπτυξης υποδομών διαχείρισης λυμάτων που εμπίπτουν στις διατάξεις της Οδηγίας για την επεξεργασία αστικών λυμάτων 91/271/ΕΟΚ, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την Οδηγία 98/15/ΕΕ. Η συγκεκριμένη δράση περιλαμβάνεται στην Ομάδα Ι Βασικών Μέτρων του Προγράμματος Μέτρων της 2ης Αναθεώρησης του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Υδατικού Διαμερίσματος (ΥΔ) Νήσων Αιγαίου (ΕΛ 14).

Συγκεκριμένα, οι προτεινόμενες πράξεις στο πλαίσιο αυτής της δράσης αφορούν αποκλειστικά στην κατασκευή ή ολοκλήρωση των υποδομών συλλογής, μεταφοράς, επεξεργασίας και διάθεσης αστικών λυμάτων (ολοκληρωμένα δίκτυα αγωγών που συνδέονται με εγκαταστάσεις βελτιωμένης επεξεργασίας λυμάτων και Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων), σε οικισμούς με ισοδύναμο πληθυσμό άνω των 2000 κατοίκων σύμφωνα με το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο διαχείρισης αστικών λυμάτων οικισμών προτεραιότητας Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.

Εν προκειμένω, με βάση την εξαμηνιαία αναφορά επιτελικής σύνοψης του Δεκεμβρίου 2023 του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Λυμάτων Οικισμών Προτεραιότητας της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ και την πορεία υλοποίησης των έργων στους οικισμούς Γ' προτεραιότητας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, για τους

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

οποίους υπάρχει ανάγκη συμμόρφωσης, προκύπτει η ανάγκη ολοκλήρωσης του αποχετευτικού δικτύου της πόλης της Καλλονής Λέσβου, δεδομένου ότι η συγκεκριμένη πράξη δεν έχει εξασφαλισμένη χρηματοδότηση.

Δικαιούχος της πρόσκλησης είναι η ΔΕΥΑ ΛΕΣΒΟΥ (ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ),.

Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την παρούσα πρόσκληση ανέρχεται σε 6.000.000 ευρώ.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.

Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση».

Ως «επιχείρηση» θεωρούνται όλες οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Οικονομική δραστηριότητα αποτελεί κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά.

Προκειμένου να προσδιοριστεί αν μια κρατική χρηματοδότηση προς οποιονδήποτε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα είναι κρατική ενίσχυση πρέπει να ισχύουν σωρευτικά τα παρακάτω κριτήρια:

- Χορήγηση/μεταφορά κρατικών πόρων
- Επιλεκτική ενίσχυση προς ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής
- Παροχή πλεονεκτήματος
- Νόθευση ή απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού και του ενδοεθνικού εμπορίου

3. Σύμφωνα με το σημείο 211 της ανωτέρω Ανακοίνωσης (2016/C 262/01), υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες ορισμένες υποδομές δεν αντιμετωπίζουν άμεσο ανταγωνισμό από άλλες υποδομές του ίδιου τύπου ή άλλες υποδομές διαφορετικού τύπου που προσφέρουν υπηρεσίες με σημαντικό βαθμό υποκατάστασης, ή άμεσα με τις εν λόγω υπηρεσίες. Η απουσία άμεσου ανταγωνισμού μεταξύ υποδομών είναι πιθανότερη στην περίπτωση υποδομών δικτύου με ευρεία γεωγραφική κάλυψη (που αποτελούν φυσικά μονοπώλια), δηλαδή για τις οποίες θα ήταν οικονομικά ασύμφορη η δημιουργία δεύτερης τέτοιας υποδομής. Ομοίως, μπορεί να υπάρχουν τομείς στους οποίους η ιδιωτική χρηματοδότηση για την κατασκευή υποδομών είναι αμελητέα.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο επηρεασμός των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών ή η στρέβλωση του ανταγωνισμού αποκλείεται κανονικά σε σχέση με την κατασκευή υποδομών στις περιπτώσεις όπου ταυτόχρονα i) μια υποδομή συνήθως δεν αντιμετωπίζει άμεσο ανταγωνισμό, ii) η ιδιωτική χρηματοδότηση είναι αμελητέα στον εν λόγω τομέα και στο οικείο κράτος μέλος και iii) η υποδομή δεν είναι σχεδιασμένη να ευνοεί επιλεκτικά μια συγκεκριμένη επιχείρηση ή κλάδο αλλά παρέχει οφέλη για την κοινωνία στο σύνολό της.

Στο σημείο 212 αναφέρεται ότι προκειμένου το σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης ενός συγκεκριμένου έργου να μην εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι η χρηματοδότηση που παρέχεται για την κατασκευή των υποδομών στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο σημείο 211 δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διεπιδότηση ή για έμμεση επιδότηση άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας της υποδομής.

Η διεπιδότηση μπορεί να αποκλειστεί εφόσον διασφαλιστεί ότι ο ιδιοκτήτης της υποδομής δεν ασκεί οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα ή αν ο ιδιοκτήτης της υποδομής ασκεί οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα, με την τήρηση ξεχωριστών λογαριασμών, τον κατάλληλο επιμερισμό των δαπανών και των εσόδων και με τη διασφάλιση ότι η δημόσια χρηματοδότηση δεν στηρίζει άλλες δραστηριότητες. Η απουσία έμμεσων ενισχύσεων, ιδίως στον φορέα εκμετάλλευσης της υποδομής, μπορεί να διασφαλιστεί, για παράδειγμα, με τη διεξαγωγή διαγωνισμού για τη λειτουργία της υποδομής.

Επιπρόσθετα στο σημείο 221, διευκρινίζεται ότι ενώ η λειτουργία των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης αποτελεί οικονομική δραστηριότητα, η κατασκευή ενός ολοκληρωμένου δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης αυτή καθαυτή πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο σημείο 211 και, ως εκ τούτου, η χρηματοδότησή του συνήθως δεν νοθεύει τον ανταγωνισμό ούτε επηρεάζει τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Για να διασφαλιστεί ότι το σύνολο της χρηματοδότησης ενός συγκεκριμένου έργου δεν υπόκειται στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, τα κράτη μέλη πρέπει επιπλέον να διασφαλίζουν ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο σημείο 212.

Τέλος, όπως αναφέρεται και στη με αρ. πρωτ. 54929/ΕΥΚΕ 5601/16.05.2017 επιστολή της ΕΥΚΕ «Διευκρινίσεις σχετικά με το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για έργα υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων (ΕΕΛ)» (που αναφέρεται και στο σημείο 28 του διατακτικού της πρόσκλησης), στην περίπτωση που από πρόσφατα στοιχεία χρηματοδότησης των έργων κατασκευής υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων στην Ελλάδα επιβεβαιώνεται ότι για την κατασκευή δεν έχει χρησιμοποιηθεί ιδιωτική χρηματοδότηση, δύναται να υποστηριχθεί ότι η κατασκευή υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων δεν ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

4. Όσον αφορά τους αναδόχους που θα κατασκευάσουν τα δίκτυα αποχέτευσης, δύναται να θεωρηθεί ότι δεν αποκομίζουν οικονομικό πλεονέκτημα, εφόσον η επιλογή τους από τη ΔΕΥΑ, θα γίνει μέσω ανοικτής δημόσιας διαγωνιστικής διαδικασίας σύμφωνα με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου περί ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαδικασίας (ίση μεταχείριση υποψηφίων αναδόχων, διαφάνεια, δημοσιότητα της διαδικασίας, αναλογικός χαρακτήρας του ανταλλάγματος του αναδόχου, αρχή του πραγματικού ανταγωνισμού) και συνεπώς δεν προκύπτουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων.

5. Όσον αφορά στο θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων, συστήνεται να διαγραφούν τα σημεία 21 έως και 25 στο διατακτικό της πρόσκλησης.

6. Στο κεφάλαιο 2 «περιεχόμενο πρόσκλησης» συστήνεται να διαγραφούν τα σημεία B1, Γ1, B2, Γ2 καθώς δεν έχουν εφαρμογή στη σχετική πρόσκληση ενώ τα σημεία A1 (με βάση τις παρατηρήσεις του σημείου 8 κατωτέρω) & A2 να προστεθούν στο σημείο 3.5 του κεφαλαίου 3 «*Επιλεξιμότητα*».

7. Επιπρόσθετα, στο κεφάλαιο 3 «*Επιλεξιμότητα*» του σχεδίου της πρόσκλησης και ειδικότερα στο σημείο 3.4 να προστεθεί το εδάφιο «με την επιφύλαξη της τήρησης των κανόνων του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων».

Επίσης στο σημείο 3.5 «Ειδικότεροι κανόνες επιλεξιμότητας», θα πρέπει να προστεθούν τα παρακάτω εδάφια:

- Έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, θα εξεταστούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01). Στις περιπτώσεις αυτές, προκειμένου το σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης της προτεινόμενης δράσης να μην εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, πρέπει να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διεπιδότηση ή για έμμεση επιδότηση άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων. Προκειμένου να επιβεβαιωθεί η συμβατότητα του έργου με το δίκαιο του ανταγωνισμού, πρέπει κατά την

υποβολή των προτάσεων οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλλουν στοιχεία τα οποία διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση του έργου δεν απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές.

Προκειμένου να αποφευχθεί η χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος κατά την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών στο πλαίσιο υλοποίησης έργων, είναι αναγκαίο οι προμήθειες / υπηρεσίες /εργολαβίες να πραγματοποιηθούν μέσω ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαγωνιστικής διαδικασίας, με βάση τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας περί σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών.

- Στην περίπτωση που στις προτεινόμενες δράσεις περιλαμβάνεται και προμήθεια εξοπλισμού, ο οποίος θα παραμείνει στην κυριότητα/ιδιοκτησία του δικαιούχου μετά την ολοκλήρωση του έργου, τότε θα πρέπει να διασφαλισθεί ότι ο εν λόγω εξοπλισμός δεν θα χρησιμοποιηθεί για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας (έως το χρόνο απόσβεσης του πάγιου εξοπλισμού).

Και θα πρέπει να διαγραφούν τα εδάφια Α3, Β3 και Γ3

8. Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην με αρ. πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ1162/27-10-2023 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων»:

- Μετά την υποβολή των μεμονωμένων προτάσεων, κάθε πρόταση πρέπει να εξετάζεται διακριτά αναφορικά με την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης και την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού. Ωστόσο, εφόσον η οικεία ΕΥΔ κρίνει ότι οι πράξεις που θα υποβληθούν δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση και διασφαλίζονται τα αναφερόμενα στην παρούσα επιστολή, δεν απαιτείται η αποστολή των προτάσεων στην ΕΥΚΕ-ΧΕ.
- Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με αρ. πρωτ. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

9. Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ-ΧΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ-ΧΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο. Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ

Ευάγγελος Στουραϊτης

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ
3. Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης
4. ΕΥΚΕ – ΧΕ

